

การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพไทย

ร.ท.หญิงพิภพทอง ตันพิบูลย์วงศ์

006884

ชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2517

A STUDY OF PROBLEMS IN THE GOVERNMENTAL FUND
ACCOUNTING SYSTEM OF THE ROYAL THAI ARMY

LIEUTENANT PIGOOLTONG TUNPIBOONWONG

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING
DEPARTMENT OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY
GRADUATE SCHOOL
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1974

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโท

(Handwritten signature)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

(Handwritten signature) ประธานกรรมการ

(Handwritten signature) กรรมการ

(Handwritten signature) กรรมการ

กรรมการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

อาจารย์สุภาพรณ รัตนภรณ์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทย

ชื่อ : ร.ท. หญิงพิศกุลทอง คັນพิบูลย์วงศ์

ปีการศึกษา : 2517

บทคัดย่อ

ระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกมีความสำคัญต่อกองทัพบกมาก อาทิเช่น ช่วยให้ผู้บริหารงานทราบถึงการรับจ่ายเงินในการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ช่วยให้การรับจ่ายเงินของฝ่ายการเงินเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว ซึ่งจะมีผลต่อขวัญของข้าราชการในกองทัพบกและมีผลต่อความมั่นคงของประเทศชาติด้วย เป็นต้น แต่ระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เป็นระบบบัญชีที่นำมาเป็นเวลานานตั้งแต่ พ.ศ. 2479 แม้จะมีการแก้ไขปรับปรุงบ้าง แต่ก็ยังไม่สมบูรณ์และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน และปัญหาทางด้านอื่น ๆ อีก ซึ่งทำให้ระบบบัญชีเงินราชการของส่วนราชการบางแห่งเกิดข้อบกพร่องและทุจริตขึ้น การปฏิบัติงานล่าช้าไม่เรียบร้อย ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยาก ซาก ประสิทธิภาพในการทำงาน และไม่สามารถไขประโยชน์จากระบบบัญชีที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผู้เขียนจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อแตกต่างของระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบก กับระบบบัญชีของพลเรือน เพื่อนำข้อดีต่าง ๆ ของระบบบัญชีของพลเรือนมาเป็นแนวทางปรับปรุงระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจะทำการศึกษาจากข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จากคำרא เอกสารทางราชการต่าง ๆ และรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาบางประการที่เกิดขึ้นในระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกดังนี้ คือ

๑. ปัญหาที่เกิดจากวิธีปฏิบัติทางบัญชีได้แก่

- ก. การบันทึกการรับจ่ายเงินผ่านธนาคาร ไม่สมบูรณ์ตามหลักบัญชีสากล
- ข. บัญชีเงินเบิกคลัง ไม่สามารถแสดงสถิติการรับและจ่ายเงินงบประมาณของแต่ละปีได้ตามความเป็นจริง
- ค. ระบบบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ให้ข้อมูลแก่ผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ใดทันที
- ง. วิธีการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในด้านการสอบบัญชี เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
- จ. หลักฐานที่ใช้ในการจ่ายเงินเดือนและค่าจ้าง ทำให้ไม่สามารถแบ่งงานให้เจ้าหน้าที่ช่วยบันทึกและจ่ายเงิน
- ฉ. การทำรายการสอบยอดบัญชี ไม่สามารถทำได้โดยสรุปได้ เนื่องจากบัญชีแยกประเภทที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่มีลักษณะเป็นบัญชีคุมยอด
- ช. ข้อบังคับทางการเงินที่ประกาศใช้ใหม่บางข้อ ไม่สอดคล้องกับระบบบัญชีที่ใช้อยู่ ทำให้การลงบันทึกทางบัญชีของส่วนราชการต่าง ๆ ไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน

๒. ปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคลปฏิบัติงาน มีดังนี้

- ก. ปริมาณกำลังพลไม่สอดคล้องกับงาน
- ข. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน
- ค. เจ้าหน้าที่ขาดความสนใจในการปฏิบัติงาน

๓. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความไม่เพียงพอและความไม่เหมาะสมของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

๔. ปัญหาด้านการควบคุมภายใน ได้แก่

- ก. กรรมการตรวจบัญชีไม่มีความรู้ทางการเงินและการบัญชีอย่างเพียงพอ
- ข. การตรวจบัญชีประจำปีไม่สามารถกระทำภายในระยะเวลาที่กำหนด
- ค. ขาดความร่วมมือระหว่างผู้ตรวจและผู้รับการตรวจ ในการติดตามและกดดันให้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องและทุจริตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ขอเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

ปัญหาที่เกิดจากวิธีปฏิบัติทางบัญชี ทางแก้มີได้หลายทาง โดยการปรับปรุงแก้ไขระบบบัญชีเดิม หรือจะวางระบบบัญชีใหม่ เพื่อให้ฝ่ายบริหารสามารถนำตัวเลขและข้อมูลต่าง ๆ จากระบบบัญชีไปใช้ประโยชน์ในการบริหาร และควบคุมงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงาน ควรกำหนดปริมาณกำลังผลที่มีความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับปริมาณงาน

ปัญหาทางค่านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ควรสำรวจและจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับงาน

ปัญหาทางด้านการควบคุมภายใน เสนอแนะให้เพิ่มกำลังผลที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจบัญชี เพิ่มความรู้แก่กรรมการ และวางมาตรการให้ผู้บริหารตรวจปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและระบบบัญชีที่ใช้

ดังนั้น จะเห็นว่า การดำเนินการแก้ปัญหาต่าง ๆ จะต้องศึกษาถึงปัญหาข้อบกพร่องทั้งหมดเพื่อหาทางแก้ปัญหารวม ๆ กัน และเมื่อนำระบบใหม่มาใช้จะต้องมีการวางแผนและควบคุมให้ระบบใหม่ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THESIS TITLE : A Study of Problems in The Governmental Fund
Accounting System of The Royal Thai Army.

NAME : Lt. Pigooltong Tunpiboonwong

ACADEMIC YEAR : 1974

ABSTRACT

The importance of the governmental accounting system to the Army cannot be over emphasized. It helps the administrators keep account of allocated revenue and expenditure and other general financial information of the various Army units. What is of equal importance is that it will allow financial officials to offer prompt and accurate services, thereby giving a raise to the morale of the Army personnels which is considered essential to the national security.

The present Army's accounting system has been used since 1936. Its undergoing of several revisions still leaves it somewhat imperfect and inefficient. There are loop-holes which cause graft and corruptions within the system. With the Army growing larger and organizations more complex, the slow, inefficient and out of date accounting seem to create discrepancies between the existing accounting system and what is expected out of it.

The purpose of this study, is to find the problems and shortcomings of the governmental accounting system using in the Royal Thai Army (RTA) today and to compare the civil services'

9

accounting system with the RTA system in order to apply the advantages of civil services' accounting system in the RTA. Informations and data are gathered from actual working experiences, official documents, opinions of involved personnels, as well as studies and researches.

Four majors problems are regarded as potential factors of the system's inefficiency and ineffectiveness : accounting procedures, personnel, technology, and internal control. Some of the problems regarding the procedure are as follows. The payment and receiving of money through banks is not in accordance with the general accepted accounting principles. The Army's revenue and expenditure records are inaccurate. Statistical financial data cannot always be utilized by the administrators in their decision-makings. With regards to the personnel problems, it is found that there is inadequate manpower within the Army's finance department, and those personnels in charge lack interest, needed experience, and knowledge in accounting. In the area of technology, there is still much to be improved. Most of the mechanical equipment and other facilities are out-dated. Concerning internal control, the auditors seem to lack desirable knowledge in finance and accounting procedures. Annual auditing in some divisions is sometimes not conducted due to inadequate number of auditors. Moreover, there is no cooperation between the auditor and audited agency in the attempts to prevent loop-holes and corruptions.

It is recommended that the present accounting system be improved or changed, taking these problems into consideration. Attention should not be focused on any single problem but all of them. If a new system is necessary, it should be carefully planned and implemented so that it reaches possible maximum efficiency and effectiveness.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอแสดงความขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิไล วีระปรีดิ์ ประธานกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ อธิการย์สุภาพรรณ รัตนภรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ พะท. น.ร.ว.พรพงศ์เกษม เกษมศรี กรรมการสอบ ที่กรุณาแนะนำชี้แจงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ และเนื้อหาสาระต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์จนกระทั่งสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมาย

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความร่วมมือช่วยเหลือเกี่ยวกับข้อมูล เอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าจากเจ้าหน้าที่หลาย ๆ ฝ่าย ตลอดจนได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อน ๆ ทั้งในคานกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดในการเขียนจนทำให้การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี จึงขอแสดงความขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ข
รายการตารางประกอบ	ช
รายการภาพประกอบ	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของระบบบัญชีที่มีต่อธุรกิจและทางราชการ	1
1.2 สาเหตุของการศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ในระบบบัญชีเงินราชการของ กองทัพบกไทย	4
1.3 ขอบเขตและวิธีดำเนินการศึกษา	5
1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	7
2. ประวัติของระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทย	9
2.1 ระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทย ตามข้อบังคับทหารบกและ ทหารอากาศว่าด้วยการเงิน 79	10
2.2 การเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีปฏิบัติทางการเงินและการบัญชีหลัง พ.ศ. 2479	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน	107
3.1 วิธีปฏิบัติทางการเงิน	107
3.2 วิธีปฏิบัติทางบัญชี	129
4. การเปรียบเทียบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทยกับบัญชีเงินราชการของพลเรือน	216
4.1 บัญชีเงินราชการของพลเรือน	216
4.2 ความแตกต่างระหว่างบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทยกับบัญชีเงินราชการของพลเรือน	263
5. ปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ ของระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทย .	268
5.1 ปัญหาด้านวิธีปฏิบัติทางบัญชี	268
5.2 ปัญหาด้านบุคคล	281
5.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน	286
5.4 ปัญหาด้านการควบคุมภายใน	287
5.5 ข้อบกพร่องและทุจริตที่เกิดขึ้น	298
6. ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของระบบบัญชีเงินราชการของกองทัพบกไทย	306
6.1 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านวิธีปฏิบัติทางบัญชี	306

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6.2	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่ามนุษย์บุคคล,..... 347
6.3	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าอนุปรณเครื่องมือเครื่องใช้ในการ ปฏิบัติงาน 352
6.4	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาค่าการควบคุมภายใน 353
6.5	ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องและทุจริตที่เกิดขึ้น 354
7.	บทสรุป 356
บรรณานุกรม	 361
ประวัติการุศึกษา	 364

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	วงงบประมาณของกองทัพบกตั้งแต่ 2503-2514	286
2.	รายละเอียดการตรวจบัญชีเงินราชการของกองตรวจบัญชี	293

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

รูปที่	หน้า
1. เอกสารรับเงินสดประจำวัน (ปช. 3)	19
2. เอกสารจ่ายเงินสดประจำวัน (ปช. 3)	20
3. เอกสารโอนเงินทางบัญชี (ปช. 3 ก)	22
4. บัญชีแยกประเภทแบบ ปช. 5	23
5. บัญชีแยกประเภทแบบ ปช. 6	24
6. บัญชีแยกประเภทแบบ ปช. 7	25
7. บัญชีแยกประเภทแบบ ปช. 10	26
8. ฎีกาเบิกเงินเค็อน ทบ. 581-020 (ปช. 27)	132
9. ฎีกาเบิกเงิน ทบ. 581-022 (ปช. 30)	134
10. ใบนำส่ง ทบ. 581-056	135
11. ใบสำคัญรับเงินฝาก ทบ. 581-040 (ปช. 17)	136
12. ใบถอนเงินฝาก ทบ. 581-051 (ปช. 18)	139
13. ใบเสร็จรับเงิน ทบ. 581-031 (ปช. 16)	140
14. ใบยื่นเงิน ทบ. 581-016 (ปช. 19)	141
15. หนังสืงบใบสำคัญจ่ายเงิน ทบ. 581-030 (ปช. 52)	143
16. ทะเบียนควบคุมใบสำคัญจ่ายเงินของหน่วย ทบ. 581-042 (ปช. 112)	147
17. ทะเบียนคุมการเบิกเงินเค็อน ทบ. 581-053	148
18. สมุดคู่มือวางฎีกาเบิกเงิน ทบ. 581-045	149

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
19.	สมุดบันทึกนำเงินเข้าออก ทบ. 581-047	150
20.	สมุดบัญชีเบิกเงิน ทบ. 581-034 (ปช. 65)	151
21.	สมุดจ่ายเงินเดือน ทบ. 581-072	152
22.	สมุดจ่ายเงินเดือนพลทหาร ทบ. 581-046	153
23.	บัญชีเก็บรายจ่าย ทบ. 581-031 (ปช. 53)	154
24.	ทะเบียนคุมเงินช่วยเหลือบุตรข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ทบ. 581-096	154
25.	บัตรจ่ายเงินช่วยเหลือบุตรข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ทบ. 581-097	155
26.	เอกสาร.....เงินสัปดาห์ ทบ. 581-005	157
27.	รายการสอบยอดบัญชีเงิน ทบ. 581-011 (ปช. 12)	167
28.	รายงานงบบยอดคุด ทบ. 581-010 (ปช. 11)	168
29.	งบทระทบยอดเงินฝากธนาคาร	169
30.	บัญชีรายละเอียดเงินเบิกคลัง ทบ. 581-076	170
31.	รายละเอียดประกอบบัญชีเงินรายได้ ทบ. 581-077	171
32.	บัญชีรายละเอียดเงินยืม ทบ. 581-078	172
33.	รายละเอียดเงินฝาก ทบ. 581-079	173

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
34. รายละเอียดประกอบเงินรองจ่าย ทบ. 581-080	173
35. สมุดเงินสด	225
36. สมุดรายวันทั่วไป	225
37. บัญชีแยกประเภททั่วไป	225
38. บัญชีย่อยรายจ่ายตามงบประมาณ	226
39. บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน	227
40. บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	228
41. บัญชีเงินทศรองราชการ	237
42. ทะเบียนคุมเงินงบประมาณ	255
43. ทะเบียนคุมเงินรายได้แผ่นดิน	256
44. ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ	257
45. ทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก	257
46. ทะเบียนคุมเอกสารแทนตัวเงิน	258
47. สมุดคู่ฝาก	258
48. สมุดเงินสด	259
49. สมุดคุมฎีกาเบิกเงิน	259
50. บัตรจ่ายเงินเค็อนหรือกา้าง	259
51. สมุดเงินสด	259

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่

หน้า

52. บัญชีแยกประเภท .....
53. บัญชีย่อยเงินเบิกค้ำประกัน .....
54. บัญชีย่อยเงินรายได้แผ่นดิน .....
55. บัญชีย่อยเงินรองจ่าย .....
56. บัญชีย่อยเงินงบประมาณเบิกค้ำประกัน .....
57. สมุดเงินสด .....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย